



Понад триста років тому Московське царство присвоїло собі старовинну назву України «Русь», а вкупі з нею загарбало українську історію та культуру. Тож відтоді Московія стала іменуватися Росією, москалі – росіянами, а українців вони нарекли своїми молодшими братами.

Суть цієї афери з перейменування влучно означив професор Берлінського університету Александер Брюкнер у своїй «Історії Росії» – «Виплеканий монгольськими ханами примітивний народ з мізерним орієнтальним характеру культурним надбанням раптом перетворився у старовинний з багатющою спадщиною європейський народ».

Професор Брюкнер, звісно, був не першим і не єдиним, хто досліджував і писав про гешефт з перейменування Московії та московитів.

Але імперія століттями пропагувала свій головний міф про «Київ – колиску російської цивілізації та братні народи» і в результаті чи не весь світ вірував, що насправді так воно і є.

І навіть широкомасштабна варварська війна дотепер просвітила небагатьох, як про це недавно засвідчили висловлювання очільників європейських держав включно з Ватиканом.

У зв'язку з цим є сенс нагадати дециду з праць тих дослідників, які

вивчали етногенез (походження) так званих «росіян».

Почнемо з німецьких вчених Мюллера, Шлоцера та Стріттера.

Історія така.

У 18-му столітті в Петербурзі було засновано Академію наук. За браком російських науковців, до академії запросили чужоземців, здебільшого німців.

За певний час поважна професура кафедри історії, а саме Мюллер, Шлоцер та Стріттер, взялася за дослідження історії Росії.

У процесі наукового опрацювання теми раптом вигукнуло несподіване: німецькі історики одразу засумнівалися у слов'янському походженні росіян. Імператорський історіограф Гергардт Фрідріх Мюллер опублікував працю *Origines gentis et nominis Russorum* («Походження племені та імені російського»). У цій праці Міллер доводив, що корінним населенням Московії є чудські племена. За це його твір одразу заборонили, а надруковані примірники майже всі знищили.

Проти таких висновків негайно виступила цариця Катерина II: «По відповідних державних установах було розіслано таємний циркуляр, в якому урядово запевнювалося, що росіяни, а саме: весь, меря, мурома є слов'янами і походять від стародавніх Роксолянів, тобто народів розсіяних, від чого, мов-

ляв, і виникли назви Росія, росіяни» (дослідник Євген Наконечний).

Після такого царського вердикту в німецьких та всіх інших науковців надовго відпало бажання досліджень на тему походження росіян.

Але не назавжди.

У 19 столітті походження росіян взявся вивчати корифей російської історії, професор Петербурзького університету Костянтин Кавелін. Його висновки знову ошелешили громадськість, бо обрусіння чудських племен (мордва, весь, мурома) професор назвав «інтимною, внутрішньою історією російського народу, яка досі лишається якось у тіні, майже забута. А проте, саме в ній і лежить ключ до всього ходу російської історії».

Як же складалася ця «інтимна історія» російського народу?

Територія сучасної центральної європейської Росії у 9–12 століттях була далекою глухою провінцією княжої України-Русі, відділеною величезним масивом непрохідних хашч (від них і донині залишилися знамениті брянські ліси). У Києві ту далеку територію аж до 15-го століття називали Заліссям. Природні умови цієї землі були вкрай суворі і споконвіку її заселяли «праугорські бродячі племена звіроловів та збирачів» (професор археолог Ярослав Пастернак).

За часів України-Русі туди потроху проникали і слов'яни.

Академік Григорій Півторак вважає, що масових переселень слов'ян із південних країв на Залісся ніколи не було, бо споконвічні хлібороби-русини на родючих землях Наддніпрянщини не мали ні потреби, ні бажання залишати рідні домівки і йти в напівдику глухомань, долаючи непрохідні хащі і болота:

«На Залісся йшли спершу шукачі пригод, авантюристи, карні злочинці, що втікали від переслідування, пізніше – вояки, купці... ще пізніше – київські ченці, проповідники, які прагнули поширювати християнство серед тамтешніх язичників, нерідко наражаючись на потужний спротив, переслідування та мученицьку смерть. Як наслідок, на Заліссі утворилася своєрідна заліська людність, що становила собою переважно ослов'яненних фіно-угрів. Ця спільнота і стала основою суздальсько-московської народності».

Ще у 19 столітті до таких наукових висновків дійшов і видатний історик Микола Костомаров: «Слов'янські пришельці змішалися з тубільцями східно-фінського племені, і з такої суміші утворився великоруський народ».

І саме тому навіть корифеї російської історії Соловйов та Ключевський стверджували, що російський етнос сформувався лише у другій половині 12-го століття, тобто з часу Андрія Боголюбського.

«В особі Андрія великорос вперше виступив на історичну арену» (Василь Ключевський).

Сьогодні наукові дослідження на тему етногенезу російського народу широко представлені у численних і доступних джерелах. Але багато хто у світі і навіть в Україні продовжує свято вірити у міфи про колись братніх народів і про «Русь – першу російську державу».

Безглуздість такої міфотворчості влучно пояснив професор Леонід Залізняк: «Оскільки російський етнос з'явився на історичній арені не раніше 12 століття, то претензії офіційної Москви на Русь, як на першу російську державу виглядають абсурдними. Адже виходить, що російська держава з'явилася раніше самих росіян».

А польський історик Францішек Духінський взагалі стверджував, що московити не належать не лише до слов'ян, але й до індоєвропейців.

Аргументи Духінського були такі: у московитів панує неєвропейська за типом деспотична форма правління, побутує азійська колективістська община, існує нахил до кочівництва... Вони незаконно привласнили собі назву «Русь», яка по праву належить тільки українцям. Мова росіян, на думку Духінського, – це зіпсована церковнослов'янщина, а тому ця мова позбавлена чітко виражених діалектичних рис, на відміну від решти слов'янських мов.

Показово, що версію історика Духінського дуже позитивно сприйняв Карл Маркс.

Про окремішність українського народу від російського, яка існувала в усі часи, незаперечно свідчать археологічні, антропологічні та етнографічні матеріали.

Наведемо пару яскравих прикладів у темі етнографії.

Етнограф Дмитро Зеленін звертав увагу на те, що такий тип одягу, як «сарафан» і «лапти», геть чужий для українців. «В Україні не було лаптів, плетених з деревної кори... їх розповсюдження серед росіян пояснювалося винятково недостатністю шкіри і взагалі надзвичайною бідністю населення», – писав Зеленін.

Князь, емігрант Микола Трубецький у своєму етнографічному дослідженні «К проблеме русского самопознания» стверджував, що головні складові народного строю росіян, а саме «лапти, косоворотки, женский головной убор – неизвестны романогерманцам и славянам».

Окрім неслов'янського лаптя, князь Трубецький вказував ще на неслов'янську п'ятипалову гаму народних російських пісень, відсутність у росіян веснянок, русального циклу, колядок, щедрівок...

Отже, просторікування щодо братерських зв'язків українців і росіян – це цілковита брехня. На жаль, цією брехнею роками затуманювали голови не лише кремлівські глашатаї, але й численні українські інституції і зокрема національні музеї.

До широкомасштабної війни у більшості цих закладів стабільно пропагували основи імперської історії (з низкою специфічних акцентів на зразок князя Ярослава Мудрого у косоворотці). Робилося це з надійною підтримкою і благословенням Міністерства культури та інформації. Бо віра працівників цієї державної установи у колись братніх народів була незрівнянно потужнішою за аргументи академічних істориків та державних закордонів України.

І вочевидь такою ж залишається дотепер. Бо чим інакше, приміром, можна пояснити чинну інформацію на сайті Національного музею історії України: «Русь – перша держава східних слов'ян». І хіба це відрізняється від нещодавньої промови патріарха РПЦ Кирила про братерські стосунки народів, які «були єдиним народом єдиної Русі».

Отже, перш ніж вимагати від Папи знання української історії, українцям треба самим отримати до неї доступ і нарешті вивчити. Але для цього конче потрібно звільнити українські державні установи, а з ними й український інформаційний простір від adeptів варварського «русского мира».

**Ірина КОСТЕНКО,
Ірина ХАЛУПА,
для «Главкома»**



Пара красномовних старих фото так званих «росіян» у лаптях і українців у народних строях демонструють, яка глибока різниця між цими народами